

KOMISJA WSPÓLNOT EUROPEJSKICH

Bruksela, dnia 22.2.2006
COM(2006) 77 końcowy

KOMUNIKAT KOMISJI DO RADY EUROPEJSKIEJ

Wdrażanie odnowionego partnerstwa na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia

Utworzenie wzorcowego ośrodka wiedzy: Europejskiego Instytutu Technologii

Streszczenie

Propozycja dotycząca ustanowienia Europejskiego Instytutu Technologii została wysunięta w 2005 r. w ramach przeglądu śródkresowego strategii lizbońskiej. Następnie rozwinęto ją w oparciu o konsultacje publiczne, podczas których otrzymano wiele cennych uwag.

Pomimo że w ostatnich latach uruchomiono wiele inicjatyw na szczeblu krajowym oraz unijnym mających na celu zwiększenie wydajności w sektorach szkolnictwa wyższego, badań i innowacji oraz powiązań między nimi, wciąż pozostaje wiele do zrobienia. Europa ma nadal pewne niedociągnięcia w zakresie przekładania wyników w zakresie rozwoju i innowacji na możliwości handlowe, koncentracji zasobów ludzkich finansowych i materialnych na potrzeby badań i szkolnictwa wyższego, promowania kultury innowacji i przedsiębiorczości w badaniach i edukacji oraz ustanawiania nowych modeli organizacyjnych dopasowanych do obecnych potrzeb.

EIT będzie działać w zakresie edukacji, badań i innowacji. Będzie on miał strukturę integrującą wspomniane trzy dziedziny, które razem stanowią klucz do społeczeństwa opartego na wiedzy. Celem omawianego instytutu jest przyciągnięcie i zatrzymanie najzdolniejszych studentów, badaczy i pracowników w Europie, współpraca z przedsiębiorstwami wytwarzającymi najnowsze technologie w zakresie rozwoju i wykorzystania wiedzy i badań oraz ogólne podwyższenie umiejętności w zakresie zarządzania rozwojem i innowacją.

Będzie on miał na celu, w szczególności:

- włączenie zespołów z uniwersytetów, ośrodków badawczych i przedsiębiorstw w strukturę oraz działania EIT;
- rozdysponowanie (a nie tylko powiązanie w sieć) zasobów z istniejących podmiotów, aby stały się one pełnoprawną częścią EIT oraz aby mogły wspólnie opracować zintegrowaną strategię;
- powołanie Rady Zarządzającej, której członkowie będą się wywodzić z najwyższych sfer społeczności naukowych i biznesowych;
- uniknięcie ograniczeń i przeszkód, które przyczyniają się w obecnych czasach do fragmentaryzacji europejskiego szkolnictwa wyższego i badań.

EIT wniesie wartość dodaną na trzy sposoby:

- Zaoferuje sektorowi prywatnemu nowy związek z środowiskiem edukacji i badań. Stworzy tym samym możliwości dla komercjalizacji badań i zacieśni wymianę dwustronną. Integracja zespołów z uniwersytetów, ośrodków badawczych i przedsiębiorstw będzie zapewni EIT przewagę nad tradycyjnie zorganizowanymi uniwersytetami. Stworzy również możliwości przyciągnięcia finansowania prywatnego do EIT.
- EIT będzie pracować nad połączeniem trzech elementów trójkąta wiedzy – edukacji, badań i innowacji. Będą one trwale powiązane ze względu na charakter EIT i różnorodność jego partnerów. To skieruje jego działania na nowe, bardziej produktywnie tory.
- Będzie on stanowić koncentrację zasobów, co sprawi, że będzie mógł równać się z najwyższymi standardami osiąganymi gdzie indziej.

Ustanowienie EIT będzie wymagało przyjęcia instrumentu prawnego, który Komisja zaproponuje w drugiej połowie 2006 r. (wraz z wyczerpującą oceną wpływu). Nada on EIT osobowość prawną oraz uniezależni go od przepisów krajowych. Zapewni to ramy, które umożliwią stosowne zarządzanie i konieczną odpowiedzialność przed instytucjami UE.

Finansowanie będzie pochodzić z różnych źródeł, w tym UE, państw członkowskich i społeczności przedsiębiorców.

1. WPROWADZENIE

Poprawa stosunków między edukacją, badaniami i innowacją, a w szczególności ich wkład we wzrost gospodarczy, zatrudnienie i spójność społeczną, ma zasadnicze znaczenie dla konkurencyjności UE. W powszechnym przekonaniu w Europie wspomniane relacje są mniej udane niż mogłyby być; takie myślenie skłoniło Komisję do przedstawienia nowej inicjatywy w wiosennym sprawozdaniu z 2005 r.:

„W celu potwierdzenia podjętego zobowiązania do uznania wiedzy za podstawę wzrostu, Komisja proponuje powołanie „Europejskiego Instytutu Technologii”, który przyciągałby najlepszych naukowców, najlepsze pomysły i najlepsze firmy z całego świata”¹.

Rada Europejska przyjęła do wiadomości wspomnianą propozycję podczas wiosennego szczytu w 2005 r. W październiku 2005 r. podczas nieformalnego spotkania w Hampton Court Rada wezwała do podjęcia pilnych działań w celu osiągnięcia doskonałości na światowym poziomie zarówno w dziedzinie badań jak i innowacji. Potrzeba działań mających na celu wzmocnienie jakości europejskich systemów innowacji i pozostania konkurencyjnym na forum światowym jest również zapisana w roczne sprawozdanie (2006 r.) z postępów w realizacji strategii na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia².

Niniejszy komunikat podejmuje zagadnienie Europejskiego Instytutu Technologii (EIT). Jest on owocem szeroko zakrojonych konsultacji publicznych, w których uczestniczyły najważniejsze uniwersytety, jednostki badawcze, przedsiębiorstwa oraz organizacje działające w dziedzinie innowacji przemysłowej, wraz z licznymi osobami prywatnymi z każdego z wymienionych sektorów. Niniejszy komunikat opisuje możliwe funkcjonowanie EIT oraz sposoby rozwinięcia jego działalności. Bardziej szczegółowa ocena wpływu rozszerzona o pełne badanie skutków prawnych i finansowych zostanie opracowana w bieżącym roku.

2. UDANE WYKORZYSTANIE TRÓJKĄTA WIEDZY – POTRZEBA NOWEJ INICJATYWY

W 2005 r. Komisja zorganizowała szeroko zakrojony proces konsultacji dotyczący przyszłego EIT, obejmujący spotkania podczas których odbywały się burze mózgów i dokumenty przedstawiające stanowisko uniwersytetów oraz jednostek działających w zakresie badań i innowacji. Wyniki publicznych konsultacji zostały przedstawione i szczegółowo przeanalizowane w odrębnym dokumencie roboczym służb Komisji³. Obejmują one takie zagadnienia jak misja i cele EIT, jego struktura i priorytety.

Istnieje powszechna zgoda co do tego, że kluczowym wyzwaniem przed którym stoi UE w dziedzinie innowacji jest niemożność pełnego wykorzystania i dzielenia się wynikami w zakresie badań i rozwoju oraz następnie ich przełożenia na wartości gospodarcze i społeczne. Europa powinna nie tylko rozwinać trzy elementy swojego „trójkąta wiedzy” (edukację,

¹ COM(2005) 24, „Wspólne działania na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia. Nowy początek strategii lizbońskiej, ust. 3.3.2.

² COM(2006) 30, „Czas wrzucić wyższy bieg. Nowe partnerstwo na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia”.

³ Patrz przyszły dokument roboczy służb Komisji zatytułowany „Wyniki publicznych konsultacji dotyczących idei Europejskiego Instytutu Technologii”.

badania i innowację), lecz również wzmocnić powiązania między nimi. Uwzględnia to również ustalenia grupy ekspertów w zakresie badań, rozwoju i innowacji⁴.

W ramach tej wspólnej diagnozy ustalono szereg przyczyn. Po **stronie podaży** krytykowane są zarówno jakość, jak i możliwość wykorzystania osiągnięć naukowych. W szczególności nadal istnieje szeroka luka między wynikami badań a ich zastosowaniem⁵. Nie można rozpatrywać obu wspomnianych zagadnień osobno. Pomimo iż ogólny poziom działalności uniwersyteckiej jest dobry, Europie potrzeba więcej doskonałości⁶, ze względu na jej znaczący wpływ na społeczeństwo i gospodarkę. Wzbogaca ona szeregi utalentowanych naukowców, przyciąga inwestycje w badania i rozwój i pomaga w odkrywaniu nowych pomysłów, które przyczynią się do rozpowszechniania wiedzy. Jeżeli doskonałość ma się rozwijać, badacze potrzebują mieć warunki, w których zarówno selekcja jak i kariera opierają się na konkurencji, płacenie za osiąganie wyników nie stanowi tematu tabu, a zaangażowanie się w działalność komercyjną jest postrzegane pozytywnie jako ważna możliwość uczenia się wpisana w życiorys badacza. To jednak wymaga opracowania nowych sposobów współpracy.

Potrzebna jest **krytyczna koncentracja zasobów ludzkich, finansowych i materialnych**, aby stworzyć efekt spirali, poprzez który pracownicy akademicki, badacze i studenci przyciągają zarówno siebie nawzajem jak i konkurencyjne finansowanie z sektora publicznego oraz prywatnego. Obecnie uniwersytety w Europie mają bardzo podobne ambicje, lecz ich wysiłki są zbyt rozproszone. Blisko dwa tysiące uniwersytetów w UE pretenduje do bycia aktywnymi ośrodkami badawczymi. Pomimo, iż instytucje szkolnictwa wyższego nie są w pełni porównywalne, mniej niż 10 % tego rodzaju instytucji w USA przyznaje stopnie doktorskie, a jeszcze mniej twierdzi, że prowadzi aktywną działalność badawczą⁷. Uwzględniając niższy poziom wydatków na edukację oraz badania i rozwój w porównaniu z USA⁸, w Europie występuje więcej podmiotów chcących uczestniczyć w mniejszej puli środków. Sytuacja w USA prowadzi do koncentracji zasobów i ludzi, która osiąga masę krytyczną w tych niewielu instytucjach badawczych⁹ dzięki czemu mogą one zajmować czołową pozycję na świecie. Nie przez przypadek USA lub inni konkurenci międzynarodowi dokonują drenażu unijnych przedsiębiorstw działających w dziedzinie badań i rozwoju oraz zdolnych naukowców¹⁰, a zaledwie kilka uniwersytetów unijnych jest

⁴ „Tworzenie innowacyjnej Europy”, Sprawozdanie dotyczące R&D i innowacji przedstawione przez niezależną grupę ekspertów mianowaną w związku ze szczytem w Hampton Court, styczeń 2006 r.

⁵ Zgodnie z European Innovation Scoreboard 2005 (Europejską tablicą wyników innowacyjności) zwiększa się luka innowacyjna między Europą, Japonią i USA. UE-25 potrzebowałaby ponad pięćdziesięciu lat, aby osiągnąć poziom wyników USA w zakresie innowacji.

⁶ Europa musi wzmocnić swoją pozycję w celu osiągnięcia wyższego poziomu doskonałości naukowej. Dla przykładu zgodnie z szanghaiskim światowym rankingiem uniwersytetów, pomimo, że do najlepszych pięciuset uniwersytetów na świecie zakwalifikowano dwieście pięć z Europy (przy stu dziewięćdziesięciu ośmiu z USA), w pierwszej dwudziestce znalazły się jedynie dwa europejskie uniwersytety (przy siedemnastu z USA).

⁷ Z blisko trzech tysięcy trzystu instytucji nadających stopnie naukowe w USA, jedynie dwieście piętnaście z nich przyznaje stopień na poziomie policencjackim. Istnieje mniej niż setka uznanych uniwersytetów prowadzących szeroko zakrojoną aktywną działalność badawczą w USA.

⁸ W 2004 r. intensywność UE wydatków w dziedzinie badań i rozwoju wyniosła 1,90 % (wydatki na badania i rozwój / PKB), o wiele poniżej wydatków USA (w 2003 r.: 2,59 %) i Japonii (w 2003 r.: 3,15 %). Patrz również komunikat prasowy 156/2005 z dnia 6 grudnia 2005 r.

⁹ W USA 95 % federalnego finansowania na badania uniwersyteckie przeznacza się na blisko dwieście spośród wszystkich trzech tysięcy trzystu uniwersytetów (Wskaźniki S&G, National Science Foundation, 2004 r.).

¹⁰ Europa w mniejszym stopniu korzysta ze zwiększonej globalizacji w zakresie badań i rozwoju niż jej główni konkurenci. W latach 1997-2002 wydatki na badania i rozwój przedsiębiorstw unijnych w USA

wymienianych w najczęściej na świecie cytowanym międzynarodowym rankingu uniwersytetów.

Jednocześnie nie ma wystarczającego **popytu** w Europie na wyniki badań. Nawet w przypadku istnienia doskonalszych produktów lub możliwości, jest mało prawdopodobne, że ich wartość handlowa zostanie wykorzystana. Ważnym powodem wspomnianej słabości są różnice kulturowe oraz intelektualne między badaczami a przedsiębiorcami¹¹. Innowacja wymaga procesu wzajemnego uczenia się od siebie opartego na zaufaniu, a nie wyłącznie na transferze wiedzy po zakończeniu pracy badawczej. W tym względzie przedsiębiorcy, w szczególności MŚP, powinni oni nabyć pewną kulturę badań/innowacji i potrzebują zachęty do podejmowania ryzyka; pracownicy akademicki i badacze powinni rozumieć i rozwijać swoje umiejętności w zakresie przedsiębiorczości. Ścisła współpraca może zrównoważyć brak masy krytycznej w przypadku MŚP i uwolnić ich pozytywny potencjał w zakresie elastyczności i kreatywności. Sektor publiczny również może odegrać swoją rolę – badania publiczne, prawa własności intelektualnej i zamówienia w zakresie badań innowacyjnych mogą stymulować skuteczniejszy i bardziej produktywny związek między badaniami a przedsiębiorcami.

W ostatnich latach uruchomiono szereg **inicjatyw europejskich** w celu wzmocnienia zdolności w sektorach badań, edukacji i innowacji. Programy mobilności takie jak Erasmus również umożliwiły studentom i pracownikom naukowym skorzystanie z różnorodnych możliwości uczenia się i szkolenia, przedstawiając im bogactwo i różnorodność wiedzy cechującą europejski krajobraz naukowy. Wspólnotowy ramowy program badań miał duże oddziaływanie poprzez inicjatywy jak np. działania Marie Curie, zintegrowane projekty, sieci doskonałości, promowanie europejskich platform technologicznych. Najbliższa Europejska Rada ds. Badań Naukowych będzie wspierać badania inspirowane przez naukowców badania o najwyższej jakości. Osiągnięcia te pomogły w utworzeniu warunków, w których uniwersytety, ośrodki badawcze, przedsiębiorstwa i publiczne podmioty unijne mogą łatwiej współpracować.

Europa nie wykorzystuje jednak w pełni swoich możliwości, zatem powinna wzmocnić swoją pozycję w dziedzinach o największym znaczeniu strategicznym. Można temu zaradzić poprzez łączenie i koncentrację zasobów – wymaga to dynamicznych i elastycznych struktur instytucjonalnych, otwartości na zmianę i na nowych pracowników, zdolności do podejmowania pracy trans- i interdyscyplinarnej oraz opracowania wydajnej synergii między edukacją, badaniami i innowacją.

Do takiej zmiany z pewnością dojdzie w obecnie istniejących organizacjach, lecz będzie przyjmowana bez entuzjazmu i nie od razu. Potrzebuje ona nowego podejścia do zmniejszania dystansu między nauką a społeczeństwem, w celu ustanowienia **model odniesienia**, który

wzrosły w ujęciu rzeczywistym o wiele szybciej niż wydatki przedsiębiorstw amerykańskich w UE (+54 % w stosunku do 38 %). Kraje wschodzące jak na przykład Indie lub Chiny w większym stopniu korzystają z przepływu środków na badania i rozwój z USA. „Key Figures 2005 on Science, Technology and Innovation: Towards a European Knowledge Area” (Kluczowe dane za 2005 r. w dziedzinie nauki, technologii i innowacji: w kierunku europejskiego obszaru wiedzy), Komisja Europejska.

¹¹ Ta luka jest widoczna w różnicy między liczbą badaczy zatrudnionych w sektorze prywatnym w UE oraz w innych krajach. W USA, czterech z pięciu badaczy pracuje w sektorze przedsiębiorczości, a w Japonii dwóch na trzech badaczy. W UE zaledwie połowa wszystkich badaczy pracuje w sektorze przedsiębiorczości.

zainspiruje i zaprowadzi długoterminowe zmiany. W tym celu zorganizowano publiczne konsultacje w oparciu o cztery opcje:

- (1) jedna instytucja;
- (2) mała sieć;
- (3) duża sieć;
- (4) system znakowania EIT.

Podczas gdy większość opowiedziała się za pewnego rodzaju siecią, jedna czwarta respondentów wskazała na jedną instytucję (niekoniecznie w rozumieniu, że z jedną siedzibą) i wyrażono obawę, że zamknięta sieć uniwersytetów nie zapewniłaby oczekiwanego poziomu elastyczności i otwartości czy też wystarczającego poziomu integracji. Nie odzwierciedlałaby również faktu, że doskonałość jest osiągana przez poszczególne wydziały i zespoły, a nie przez całe uniwersytety¹².

Model dla EIT opisany w niniejszym dokumencie oddala wspomniane obawy – pozwoliłby na połączenie wysiłków najlepszych zespołów w strategicznych dziedzinach w taki sposób, aby mogły one z nich korzystać wraz z ich instytucjami. EIT wniesie wartość dodaną na trzy sposoby:

- Zaoferuje sektorowi prywatnemu nowe powiązania ze środowiskiem edukacji i badań. Stworzy tym samym możliwości dla komercjalizacji badań i zacieśni wymianę dwustronną. Integracja uniwersytetów, ośrodków badawczych i przedsiębiorstw będzie miała przewagę nad tradycyjnie zorganizowanymi uniwersytetami. Stworzy również możliwości przyciągnięcia finansowania prywatnego do EIT.
- EIT będzie pracować nad połączeniem trzech elementów trójkąta wiedzy – edukacji, badań i innowacji. Będą one trwale powiązane ze względu na charakter EIT i różnorodność jego partnerów. To skieruje nauczanie i badania w ramach EIT na nowe, z punktu widzenia przemysłowego wydajne tory.
- Będzie on amalgamatem zasobów, co sprawi, że będzie w stanie osiągnąć najwyższe standardy osiągane gdzie indziej. Nie będzie on miał obowiązku podejmowania działań, które nie spełniają kryterium doskonałości.

3. FUNKCJONOWANIE EIT

EIT będzie zajmować własną, odrębną pozycję. Będzie odgrywać rolę inną niż jakakolwiek istniejąca lub zaplanowana inicjatywa UE. EIT stanie się ośrodkiem globalnej doskonałości o wysokim profilu, zdolnym do przyciągnięcia najzdolniejszych studentów i badaczy, promującym nowatorskie innowacje i badania w dziedzinach trans- i interdyscyplinarnych, wykorzystującym konkurencyjne finansowanie z sektorów prywatnego i publicznego na całym świecie.

¹² Patrz przyszły dokument roboczy służb Komisji zatytułowany „Wyniki publicznych konsultacji dotyczących idei Europejskiego Instytutu Technologii”.

Aby to osiągnąć EIT powinien być łatwo rozpoznawalny, co również zostało podkreślone w odpowiedziach nadesłanych w czasie konsultacji. EIT powinien stać się wyraźną i rozpoznawalną marką europejską i uzyskać uznanie na forum światowym. EIT potrzebuje również niezależności: poprzez zarządzanie, prymat doskonałości przy doborze pracowników, procesy monitorowania i ewaluacji oraz poprzez finansowanie.

EIT będzie miał następujące zadania:

- realizować kształcenie policencjackie, badania i innowacje w rozwijających się dziedzinach trans- i interdyscyplinarnych;
- opracowywać umiejętności zarządzania badaniami i innowacją;
- przyciągać najlepszych badaczy i studentów z całego świata;
- rozpowszechniać nowe modele organizacji i zarządzania;
- wpisać w krajobraz naukowy nową tożsamość europejską.

3.1. Rola i zadania EIT

Działania EIT będą obejmować wszystkie trzy elementy trójkąta wiedzy:

- **edukację:** szczególny model edukacyjny EIT będzie przyciągać magistrantów i doktorantów i będzie odpowiedzialny za zapewnienie im kształcenia o najwyższym standardzie międzynarodowym;
- **badania:** realizowanie działań badawczych od badań podstawowych po zaawansowane, ze szczególnym ukierunkowaniem na przemysł i przy skoncentrowaniu się na dziedzinach trans- i interdyscyplinarnych mających duży potencjał innowacyjny;
- **innowację:** EIT nawiąże od samego początku silne kontakty z przedsiębiorstwami, co zapewni dopasowanie jego pracy do potrzeb rynkowych i pomoże w skierowaniu własnych działań w zakresie badań i edukacji na tory bardziej przydatne dla gospodarki i społeczeństwa.

We wszystkich powyższych dziedzinach EIT będzie czerpać z doskonałości, którą osiągnięto obecnie i będzie zachęcać do jej osiągania tam, gdzie jej brakuje.

W ramach EIT swoją rolę mogą odegrać różne *podmioty*:

- Jedynie nieliczne *uniwersytety* w Europie mogą szczycić się doskonałością w zakresie całej swojej działalności. Wiele poszczególnych wydziałów lub zespołów ma uznanie z tytułu osiągnięcia doskonałości w swoich dziedzinach badań. EIT uwolni potencjał tych wydziałów i zespołów poprzez połączenie ich wysiłków. Uczestniczenie w EIT byłoby zatem na poziomie departamentu, a nie uniwersytetu.
- W odniesieniu do *pracowników* doskonałość wyników nie ma decydującego znaczenia przy określaniu możliwości podwyższania *wynagrodzeń lub promocji* w przypadku osób pracujących na uniwersytetach lub w ośrodkach badawczych. EIT powinien zapewnić warunki, w których priorytetem będzie doskonałość, gdzie zachęty będą odpowiadać

celom, wynagrodzenie będzie zależać od wyników i które to warunki będą bardziej skutecznie pasować do potrzeb przemysłu i będą służyć jako model zmian.

- Wielu *przedsiębiorstwom*, w szczególności MŚP, brakuje zorganizowanej współpracy z uniwersytetami i ośrodkami badawczymi, co sprawia, iż przedsiębiorcy i badacze nie dzielą tych samych wartości. EIT powinien zapewnić warunki, w których oba te środowiska mogłyby nawiązać kontakt i osiągnąć wzajemne zrozumienie.

Skupienie się na doskonałości wymaga nowego podejścia do *finansowania*. Obecnie wiele uniwersytetów w Europie, co do zasady, stanowi służby publiczne. Są one w większości finansowane przez podatników, przy niewielkim zaangażowaniu finansowym ze strony innych podmiotów. Pomimo iż takie uniwersytety udowodniły swoją wartość i będą wciąż odgrywać swoją rolę, EIT powinno mieć zdecydowanie inny charakter. Od samego początku EIT będzie nastawione na otrzymywanie finansowania zarówno z sektorów publicznego i prywatnego.

Taka podstawa finansowa będzie miała zasadnicze znaczenie dla dwóch kluczowych elementów, które zadecydują o sukcesie EIT. Po pierwsze, zdolność przekonania sektora prywatnego, że EIT jest w stanie osiągać wyniki przynoszące wymierne korzyści gospodarcze mające komercyjnie znaczenie wyniki. Po drugie, przyjęcie przez uniwersytety i decydentów politycznych modelu EIT jako udanej nowej struktury organizacyjnej dla uniwersytetów.

3.2. Struktura EIT

Naukowym sercem EIT będą jego działania w zakresie edukacji, badań i innowacji oraz jego zdolność do integracji wkładu poszczególnych partnerów i utworzenia z niego jednolitej struktury, która będzie warta więcej niż suma poszczególnych części. Będzie to możliwe dzięki serii zintegrowanych partnerstw zawartych z uniwersytetami, ośrodkami badawczymi i przedsiębiorstwami („organizacje partnerskie”), poprzez stworzenie „wspólnot wiedzy”. Zastaną one wybrane przez Radę Zarządzającą EIT i przed nią będą odpowiadać. Podstawowa różnica między zwykłymi „sieciami” a wspólnotami wiedzy polega na tym, że podczas gdy w zwykłych sieciach partnerzy co najwyżej zgadzają się na współpracę, we wspólnotach wiedzy EIT, tymczasowo przekazują oni pewne zasoby, jak infrastrukturę, pracowników czy wyposażenie, na rzecz EIT. Wspólnoty wiedzy stanowią pełnoprawną częścią EIT.

3.2.1. Rada Zarządzająca EIT oraz jego centrala

Kierownictwo EIT musi sprawnie połączyć łagodne zarządzanie z jasnym ukierunkowaniem. Będzie odpowiedzialne za „markę” EIT – czyli za zapewnienie, aby podejmowane wybory (na przykład w obszarach, w których będą prowadzone działania) odzwierciedlały najlepszy możliwy wizerunek nauki i przedsiębiorstw; aby wybory opierały się na kryterium jakości; oraz aby plan działań naukowych i biznesowych był szeroko przyjęty. Rada Zarządzająca powinna być najwyższej jakości i będzie wywodziła się z podmiotów wymienionych w sekcji 3.1 powyżej.

Celem Rady nie będzie reprezentatywność względem istniejących instytucji europejskich, natomiast będzie zorganizowana w taki sposób, aby tworzyć strukturę zrównoważoną pod względem prezentowanego doświadczenia i w pełni funkcjonującą w ramach przyjętego sposobu działania. Rada będzie bezpośrednio odpowiedzialna za:

- ustalanie priorytetów strategicznych dla EIT;

- zarządzanie budżetem centralnym i przydzielanie zasobów poszczególnym wspólnotom wiedzy;
- zapewnianie doskonałości w ramach EIT;
- organizowanie selekcji, nadzór i ocenę wspólnot wiedzy;
- strategiczny nadzór nad zagadnieniami wiedzy/prawa własności intelektualnej.

3.2.2. *Wspólnoty wiedzy*

Wspólnoty wiedzy będą składały się z wydziałów lub zespołów pochodzących z uniwersytetów, ośrodków badawczych lub przedsiębiorstw, które się zjednoczą w ramach zintegrowanego partnerstwa w celu wspólnego podejmowania kształcenia podyplomowego (czyli wyłącznie na poziomie studiów magisterskich i doktoranckich) oraz działań badawczych i innowacyjnych. Połączą razem różnego rodzaju zasoby: pracowników i infrastrukturę tymczasowo przekazanych do wspólnot wiedzy przez organizacje partnerskie oraz zasoby finansowe pochodzące ze źródeł publicznych i prywatnych. Będą wykorzystywać te zasoby, aby stworzyć wysokiej jakości masę krytyczną i aby połączyć doskonałość edukacji, badań i innowacji w swojej dziedzinie. Zasoby fizyczne będą geograficznie rozproszone, ale wspólnota wiedzy będzie działać jako zintegrowana całość.

Wspólnoty wiedzy będą się specjalizować w obszarach transdyscyplinarnych jak mechatronika, bioinformatyka lub międzydyscyplinarnych jak zielona energia, zmiany klimatyczne, ekoinnowacje lub starzejące się społeczeństwo. W tych obszarach zawiera się największy potencjał dla innowacji i rozwoju (w edukacji i badaniach) i różnią się one od tradycyjnych form i kursów szeroko proponowanych przez uniwersytety w Europie.

Wspólnoty wiedzy zostaną wybrane przez Radę Zarządzającą EIT w następstwie procedury rywalizacji opartej na wzajemnej ocenie, służącej określeniu potencjału każdego proponowanego partnerstwa w danej dziedzinie w średniookresowej perspektywie 10-15 lat. W ramach selekcji, każda wspólnota wiedzy uzgodni z Radą Zarządzającą precyzyjne cele i kolejne etapy obejmujące wszystkie trzy części trójkąta wiedzy w swoich działaniach; regularne monitorowanie i ocena zapewnią, że te cele i etapy będą realizowane.

W czasie swojego istnienia wspólnota wiedzy może rozwijać się na różne sposoby: elastyczność jest koniecznym elementem systemu. Możliwe, że potrzebne będą dodatkowe zdolności, albo dlatego, że obszary działania będą musiały się rozwinąć i nowi partnerzy wprowadziliby w danej sytuacji dodatkową doskonałość albo z powodu tego, że liczba studentów przekroczy możliwości zasobów wspólnoty. Wspólnota wiedzy mogłaby poszerzyć swój zakres również dlatego, że w wyniku rozwoju jej działania mogą nabrać nieoczekiwanego kierunku. Wspólnoty wiedzy powinny pozostać dynamiczne, a EIT powinien być w stanie jak najlepiej odpowiedzieć na rozwój naukowy, włącznie z umożliwianiem zmiany partnerstwa poprzez dostosowanie uzgodnień finansowych oraz przydzielenie dodatkowych funduszy tam, gdzie będzie tego wymagać dążenie do doskonałości.

Na każdym etapie Rada Zarządzająca będzie zapewniać nadzór i ocenę wspólnot wiedzy w oparciu o dokładne kryteria.

3.3. Zagadnienia prawne

Ustanowienie EIT będzie wymagało przyjęcia instrumentu prawnego, który Komisja zaproponuje w drugiej połowie 2006 r. Ten instrument prawny ustanowi EIT i określi jego cele oraz wprowadzi wszystkie konieczne ustalenia dotyczące jego działalności.

Dalsze aspekty wymagają szczególnej uwagi i będą rozwijane w nadchodzących miesiącach: równowaga między odpowiedzialnością finansową a potrzebną niezależnością, aby EIT mogło odpowiednio zarządzać swoimi działaniami; status jego pracowników musi być jasny i jednakowy dla wszystkich wspólnot wiedzy i dla jego centrali; zarządzanie i komercyjne wykorzystanie praw własności intelektualnej wynikających ze wspólnych badań; i wreszcie, integracja prawna wspólnot wiedzy w ramach EIT oraz rozmaite zachęty i uzgodnienia będą wymagały szczególnej uwagi.

3.4. Budżet

Główne wydatki EIT będą dotyczyły wspólnot wiedzy. Fundusze potrzebne dla Rady Zarządzającej i centrali EIT będą stosunkowo niskie, ponieważ struktura tych organów będzie nieduża. Podczas gdy w pierwszym etapie konieczne będzie zdobycie znaczących publicznych funduszy, wraz z rozwojem wspólnot wiedzy, EIT będzie zdobywać zasoby z innych konkurencyjnych źródeł finansowych krajowych lub wspólnotowych oraz z przedsiębiorstw, fundacji, opłat, itp. Przyciągnięcie dodatkowego finansowania będzie wyznaczonym celem, określonym przez konkretne etapy, w każdej umowie między EIT i partnerstwem wspólnoty wiedzy.

Istnieją trzy rodzaje prywatnego wkładu finansowego dla EIT. Po pierwsze, prywatne przedsiębiorstwa będące częścią wspólnot wiedzy od samego początku tymczasowo przekażą zasoby do EIT, tak jak pozostali partnerzy. Następnie, wspólnoty wiedzy poprzez wykazywanie się doskonałością, będą zdobywać kontrakty od prywatnych przedsiębiorstw, np. na przeprowadzenie szkolenia lub na działania badawcze. Wreszcie, EIT może prowadzić prywatną fundację, aby zajmować się zdobywaniem funduszy od sponsorów lub innych fundacji.

Instrument prawny ustanawiający EIT powinien zostać przyjęty najpóźniej w 2008 r. Następnie zostanie wyznaczona Rada Zarządzająca, wraz z pierwszymi pracownikami. Pierwsze wyznaczenie wspólnot wiedzy powinno nastąpić do 2009 r., a pierwsze znaczące wydatki powinny mieć miejsce do 2010 r. Wskazane jest, aby z początku była mała liczba wspólnot wiedzy.

Powyższy harmonogram zakłada, że potrzeby w zakresie finansowania EIT będą skoncentrowane pod koniec okresu obejmującego nadchodzącą perspektywę finansową i będą ograniczone. W chwili przedłożenia wniosku prawnego, Komisja przedstawi szczegółowy załącznik finansowy określający wielkość, charakterystykę i źródła łącznego potrzebnego finansowania, pochodzącego ze źródeł UE, krajowych lub prywatnych.

4. KORZYŚCI DLA PARTNERÓW EIT

Można racjonalnie zapytać, czy bodźce zachęcające do uczestnictwa są wystarczające. Celem jest, aby potencjalni partnerzy tymczasowo przekazali swoje najlepsze zespoły i wydziały do EIT: co ich do tego zachęci i jakie dla nich będą korzyści?

Zwrot z inwestycji będzie różnego rodzaju dla zaangażowanych partnerów i pojedynczych osób. W przypadku naukowców i nauczycieli, doświadczenie uczy, że najlepszych naukowców i nauczycieli przyciąga perspektywa niezależności w badaniach, obiecujące możliwości rozwoju kariery, dobre wynagrodzenia oraz zadowalające warunki pracy. Korzyści mogą zatem istnieć pod względem finansowym, pod względem wolności od biurokracji lub znakomitych udogodnień w miejscu pracy. Należy również uwzględnić możliwość kontaktu z najlepszymi w Europie naukowcami i przedsiębiorstwami w danej dziedzinie oraz w konsekwencji zwiększoną widoczność w świecie akademickim.

Organizacje partnerskie w badaniach i edukacji mogą osiągnąć cały szereg korzyści.

- rozpoznawalność i atrakcyjność: informacja na temat uczestnictwa w zespole EIT będzie znakiem doskonałości i stanie się czynnikiem rekrutacji dla innych pracowników akademickich, naukowców i studentów oraz podniesie atrakcyjność w świecie biznesu.
- uprzywilejowany kontakt z najlepszymi działaniami w danej dziedzinie w Europie, dostęp dla studentów i naukowców do najlepszych umysłów, najlepszego nauczania, szkolenia i najlepszych badań – oraz do dodatkowych korzyści dostępnych dzięki rozwojowi w ramach EIT.
- dotatkowe rozpowszechnianie wiedzy, bezpośrednio (czyli wpływ na powiązaną pracę, która jest wykonywana w ramach organizacji partnerskiej) oraz pośrednie (poprzez dostęp do bardziej zaawansowanej wiedzy w danej dziedzinie; zobowiązanie do rozpowszechniania będzie częścią każdej umowy między wspólnotą wiedzy a EIT).
- zachęty finansowe: EIT będzie w stanie inwestować w zwiększanie zdolności organizacji partnerskich do odbudowania zasobów tymczasowo przekazanych do EIT (dzięki temu uniwersytet partnerski będzie korzystał nie tylko z obecności fizycznej i wkładu w pracę akademicką swojego byłego wydziału lub zespołu, choć w formie pośredniej; lecz również będzie mógł skorzystać z dodatkowych zasobów dostępnych w celu ich przesunięcia lub uruchomienia nowych możliwości); partnerzy będą również dzielić się prawami własności intelektualnej w ramach wspólnoty wiedzy.
- dynamika dla zmian, gdyż EIT wprowadzi partnerów w nowe metody pracy.
- korzyści lokalne, gdyż podmioty lokalne (samorządy, przedsiębiorstwa) będą postrzegały zaangażowanie w EIT jako prestiżowe i jako możliwość wsparcia lokalnych planów w zakresie wiedzy oraz jako zachętę do lepszej współpracy z danym uniwersytetem lub przedsiębiorstwem.

Dla sektora prywatnego istnieją korzyści płynące ze skierowania najnowocześniejszych badań i innowacji w stronę zysków handlowych – śledząc zmiany od samego początku będzie wiedział jak później wykorzystać uzyskane wyniki. Dodatkowo, ciągły kontakt z EIT i jego

wspólnotami wiedzy będzie zapewniał bezpośredni dostęp do jedynej w swoim rodzaju ośrodka doskonałości, wraz z prestiżem i potencjałem rekrutacyjnym z niego wynikającym.

5. STOSUNEK DO INNYCH DZIAŁAŃ UE W ZAKRESIE EDUKACJI, BADAŃ I INNOWACJI

UE prowadzi rozmaite działania w zakresie edukacji, badań i innowacji EIT ma jednak realizować całkowicie odmienne zadania. Po pierwsze, profil europejskiej doskonałości rozwiniętej przez EIT będącym stałym organem, będzie czymś jedynym w swoim rodzaju. Połączenie edukacji, badań i innowacji oraz uprzywilejowane powiązania ze wspólnotą przedsiębiorstw będzie również wyjątkowe w porównaniu z innymi inicjatywami Wspólnoty. Istniejące programy koncentrują się bowiem na pojedynczych elementach trójkąta wiedzy (Program Erasmus dotyczy edukacji; programy ramowe zajmują się badaniami; a wspólnotowy program na rzecz innowacji obejmuje działania związane z innowacjami), natomiast EIT będzie miał podejście praktyczne łączące te trzy elementy i wykorzystujące synergię istniejącą między nimi.

EIT będzie operatorem wiedzy, a nie agencją finansującą działania. Będzie realizował działania obejmujące wszystkie trzy części trójkąta wiedzy – będzie kształcił, badał i szukał możliwości zastosowania wyników tych badań do celów handlowych lub społecznych. Na tym polega prawdziwa różnica w porównaniu z działaniami wykonywanymi w ramach programów edukacyjnych, badawczych lub innowacyjnych, w których zadanie Komisji sprowadza się przede wszystkim do dystrybucji funduszy na rzecz rozmaitych działań wcześniej zdefiniowanych.

EIT jest zatem uzupełnieniem tych działań finansujących. Będzie on w stanie rozwijać synergię, w szczególności z Europejską Radą ds. Badań Naukowych. Europejska Rada ds. Badań Naukowych jest mechanizmem finansowania, który sam w sobie nie realizuje badań. Dostarcza funduszy projektom badań pionierskim realizowanym przez pojedyncze zespoły; jest otwarta na wszystkie dziedziny nauki, stosując przede wszystkim podejście oddolne. EIT, jako instytucja funkcjonująca w dziedzinach edukacji, badań i innowacji w sposób międzydyscyplinarny i transdyscyplinarny, i silnie skoncentrowana na wynikach gospodarczych i społecznych, wykonuje tę część operacyjną, której Europejska Rada ds. Badań Naukowych nie realizuje. EIT mógłby się starać o finansowanie ze strony Europejskiej Rady ds. Badań Naukowych (i we wszystkich innych systemach finansowania); jednakże dostęp do tego finansowania nie powinien mieć charakteru preferencyjnego.

Istnieje również kluczowa różnica między wspólnotami wiedzy i innymi sieciami w Europie stworzonymi dzięki wsparciu UE – jak sieci doskonałości w ramach 6. programu ramowego. Sieci doskonałości łączą pewną liczbę uniwersytetów i innych instytucji badawczych i integrują ich zdolności badawcze; EIT zakłada jednak dużo głębszy poziom integracji zarówno zdolności badawczych, jak i zdolności edukacyjnych. W EIT instytucje i przedsiębiorstwa uczestniczące we wspólnotach wiedzy będą zobowiązane do tymczasowego przekazania zasobów do EIT: przestaną być częścią swojej macierzystej organizacji i staną się pełnoprawną częścią EIT. Pracownicy w ramach wspólnoty wiedzy będą podlegać wspólnemu zarządzaniu i procedurze ewaluacji opartej na osiągnięciach, pod kierownictwem EIT.

6. WNIOSKI

Unowocześnienie programu na rzecz edukacji, badań i innowacji w europejskich uniwersytetach i ośrodkach badawczych ma szerokie poparcie. Potrzebne są jednak bodźce pochodzące z inicjatyw wzorcowych ośrodków wiedzy, aby przyspieszyć ten rozwój. EIT nie będzie sam w sobie stanowić całej strategii na rzecz zwiększenia konkurencyjności UE w trójkącie edukacyjnym, jednak jego rola może być istotna. EIT może stworzyć model doskonałości który będzie odpowiedzią na różnorodność Europy; może także wpływać na rozwój zdolności zarządzania nauką i badaniami, a zatem rozwijać proces innowacji w Europie. Mógłby również stanowić punkt docelowy dla najlepszych magistrantów i doktorantów z Europy i spoza niej i tym samym stać się magnesem przyciągającym światowe talenty do Europy.

EIT nie zdobędzie jednak wiarygodności akademickiej i badawczej w jeden dzień. Na wiarygodność będzie musiał zapracować; wszystko będzie zatem zależało od jakości jego zarządzania, od jego pracowników naukowych i nauczycieli oraz jego osiągnięć i wyników, jak i od jego zdolności do włączania wsparcia pochodzącego spoza świata akademickiego. Pierwsza rada zarządzająca EIT i jego kadra zarządzająca ustalą program działań EIT i nadadzą ton dla całego kolejnego pokolenia.

Przeprowadzone konsultacje wykazały, że jeżeli EIT zostanie stworzony zgodnie z powyższymi propozycjami, będzie mógł stanowić istotny wkład w europejski wysiłek na rzecz wzmocnienia wiedzy i wzrostu gospodarczego w Europie.

Niniejszy komunikat przedstawia model rozwoju EIT. Komisja zachęca Radę Europejską, aby rozważyła zarysowane powyżej informacje i zgodziła się co do znaczenia niniejszej inicjatywy. Komisja będzie przygotowywać dalsze etapy na podstawie oceny wpływu, rozszerzonej o kompletną analizę skutków prawnych i finansowych. Będzie to nowy krok dla Unii Europejskiej. Komisja jednakże wierzy, że jest to krok w zasięgu możliwości Europy, a równocześnie krok, na którego zaniechanie Europa nie może sobie pozwolić.